

SAHİFE ÜÇ

hadiseler arasında

Ertuğrul Muhsin

Bu konuyu yazmak en son bana düşer; ama belki en tarafsız ben olabileceğimi düşünerek kalemi elimde aldım...

Son zamanlarda Muhsin Ertuğrul hakkında gene bir sürü dedikodu ve çekişmeler oldu... Sanat âlemimizde bu, zaman zaman müşahede edilen bir «fenomen» dir. Bu seferki de evvelki sene başlamış bir «alerji» nin yeni bir «dökme» si oldu.. ve bu esnada açılışı yapılan «Opera» nın küşadına Muhsin Ertuğrul'un çağırılmamış, sahneye çıkarılmamış olması haklı tenkidlere yol açtı.

Soruşturdum.. kimseden ciddi malûmat almak kabîl olamadı; fakat nihayet tesadüfler yardım etti. Bazı şeyler öğrendim... Ama bırakalım bunları da daha Top-taşı Rüştüyesinde okurken İbrahim Ağa çayırında top oynadığı zamandan tanıdığım Ertuğrul Muhsin Beyi topyekûn ele alalım...

Ertuğrul Muhsin Bey Türkiye'de kendi kendini yetiştirmiş bir tiyatro hocasıdır. Türkçeyi iyi bilir.. yabancı dil kendi kendine öğrenmiştir. Hayatı bolluk içinde geçmemiştir. Mahcup, mütevazı çocuktur. Türk tiyatrosuna unutulmıyacak hizmetleri dokunmuştur. Yani tiyatromuz bakımından büyük kıymettir.

Ne var ki Ertuğrul Muhsin Bey titiz bir adamdır. Tiryakilikleri vardır. Hattâ kaprisleri vardır; ama hangi artistin böyle huyu veya huysuzlukları yoktur? Kaprisleri yoktur.

Bugünkü haliyle Ertuğrul Muhsin Türk tiyatrosunun bir numaralı otoritesidir. Ertuğrul Muhsin Beyi bu haliyle almak lâzımdır.

Ertuğrul Muhsin Beye komünist veya komünizan derler; değildir. Ertuğrul Muhsin Bey bütün ömrünü yüzde 10 memnun, yüzde 90 kırgın ve mahzun geçirmiş bir adamdır. Her gayri memnun gibi zaman zaman isyan etmiş, zaman zaman etrafını, hattâ dostlarını kırmıştır. Ertuğrul Muhsin Bey içine kapanmış çetin bir adamdır. Dostu az mahremi hiç yoktur.

Ertuğrul Muhsin Bey, her rejisör gibi «yeni dalga» eserlere rağbet eder. Bu eserlerin çoğu siyasidir. Sola bakar.. veya öyle görünür.. sol âlem bunları tutar.. solun her tuttuğunu komünist sananlar vardır. Hele son zamanlarda solun neyi tuttuğu, neyi tutmadığı belli olmamış bir «yön» dür.

Zaten topyekûn kimin solcu, kimin sağcı, kimin komünist, kimin anti komünist olduğu bir türlü belli olmıyan —geçen sene— Belediye mahafilinde Muhsin Ertuğrul'un aleyhinde konuşmuşlardır. Bunlara gene orada cevaplar verilmiştir. Ama Muhsin durur, durur; birden patlar .. Almıştır eline kalemi, Tiyatro mecmuasında İstanbul Belediye Meclisi üyeleri için ağır şeyler yazmıştır. Biz de o esnada o Mecliste idik.

Muhsin Ertuğrul'un beğenmediğim tarafları budur. Sanat âleminde pek az konuşur. Hattâ bütün hayatında çok az yazar.. fakat böyle hiç bir sanat ve ilimle alakası olmıyan dedikoduya balıklama atılır ve o zaman hiç bir şeyi gözü görmemez.

Bu adam artisttir. Yaşını başını almış kimsedir. Hakkında böyle sözler söylenmesine tahammül edemez.. bunların hepsi haklıdır; ama bir Belediye mensubudur. Belediye Meclisiyle çatışmaya stratejisi müsait değildir. İşte Muhsin'in son serüveni böyle başlamıştır.. günlük gazetelere intikal etmiş.. ondan sonra tiyatro bütçesinden Başrejisörlük tahsisatı kaldırılmıştır. Hiç bir idari, hattâ siyasî sebep yokken mahza Şehir Meclisi ile arasının bu makale yüzünden açılması sebebiyle.. Türkiyede işlerin yüzde doksanı hislerle, ancak onu mantık ve sağduyu ile yürür.

Bundan sonra yeri lâğvedilen Muhsin Ertuğrul açıkta kalmıştır. Ben Muhsin'in yerinde olsam bu münakaşaya böyle girmem: Sadece temiz bir istifa ile işi umumî efkâra intikal ettirirdim.

Ne ise olan oldu.. bu seneki bütçeye Başrejisörlük tahsisatı tekrar kondu.. bir de yeni talimatname yapıldı.. ben taaa 1946 dan beri bu tiyatro talimatnamesinin bir dertli iş olduğunu bilirim, dokunmaya gelmez.. ama politikacılar, hele mahalli politikacıların bir takım hesapları vardır. O hesaplara göre talimatnameler yapılır. Ve her zaman bu talimatnameler tatbik edilemez. Ne ise.. bu sefer de bir talimatname yapılmış.. ve Şehir Tiyatrosunun bütün sanat ve idare bakımından en büyük safahtiyeti Muhsin Ertuğrul'a verilmek istenmiş. Yani her şey, her iş, her meselenin hali Başrejisörlüğe verilmiştir.

Bizde sanatkârlar, artistler yani zevk -i selim adamları idare işlerinde hep heder edilmiştir. En iyi doktorlarımız başhekimlik gibi hastahane kâhyalıklarında çürütülmüştür. Büyük sanatkâr, küçük idare hesaplarından ne anlar? Anlarsa sanatı nerede kalır? Ne ise buna rağmen Muhsin oraya getirilmek istenmiştir. Şimdi orada bir şeyler dönmüş görülmüyor.. Meclisin ve âmmefkârının arzusu üzerine Muhsin Ertuğrulun oraya gelmesi kararlaştırılmış.. bunu Muhsine duyurmak lâzım. Resmen duyurmak lâzım.. telefon edilmiş.. Muhsin konuşmamış.. ve bunun üzerine tâyin yapılmamış.. bunlar «püf» noktalar ama insanın da «ofsayd» olması lâzım. Şimdi herkes bir tarafta..

— Öyle olmamalı idi, böyle olmalıydı...

Kim haklı, kim haksız...

Geçmişte iftiraya uğramış bir artistle, hakarete uğramış bir Şehir Meclisinin arası bulunmaz (Arkası 7 inci sayfada)

Hadiseler arasında

(Bastarafı 3 üncü sahifede)
cak ve Belediye bir sanatkâr ka-
zanacak.. burada herkese iyi ni-
yetle çalışmak düşer.. Belediye
ye, Meclise, tiyatroya ve Muhsin
Ertuğrul ile dostlarına.. bütün
bu gavretlerin —tam yapıldığına
kani değilim— hiç bir taraf bu
işin müspet yola girmesi çaresi-
ni düşünmemiş.. ama hiç kim-
se Herkeste bir kapanıklık ve
inat.

Şimdi:

— Muhsin Ertuğrul feda edilir
mi idi .. diye düşünürüz.. Muh-
sin Ertuğrul feda edilmezdi ve
edilmemeliydi; ama her yandan
da biraz bu işe yardım edilme-
liydi.. kışkırtmak değil...

Meselâ Muhsin Ertuğrul dâvat
edildiği Operanın açılışına git-
memiş. Dostları onu oraya getir-
selerdi bu iş kendiliğinden hallo-
lurdu.

B. FELEK

Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği
Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 5 8 0 5 9 1 0 1 0 *